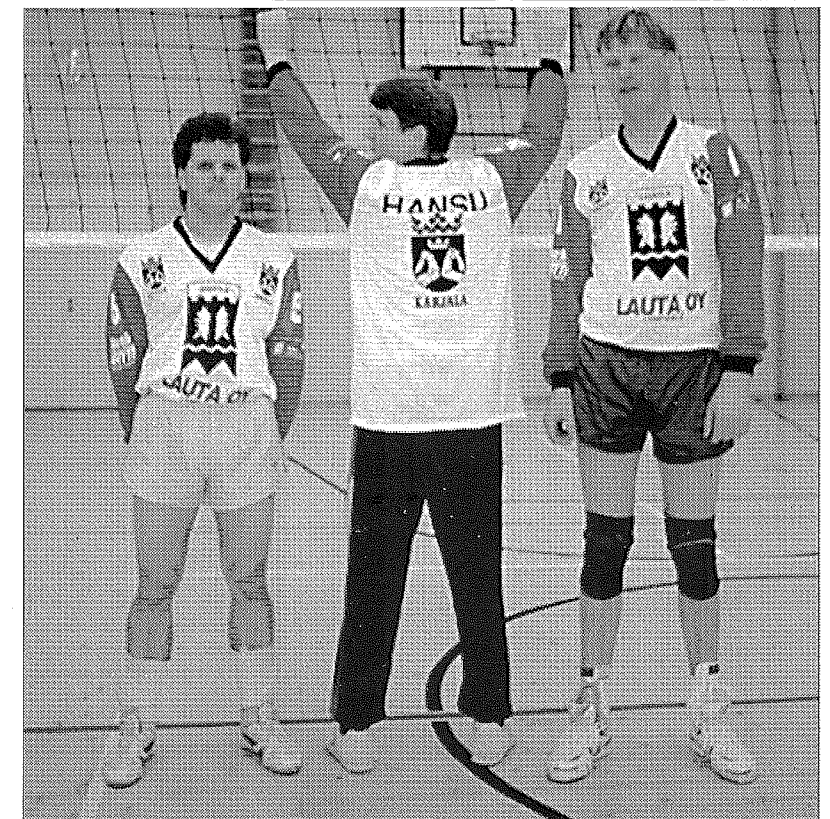

SUVANNON

SEUTU

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

Haparaisten Nuorisoseuran, Hansun, joukkue uudisti puulaakilen-
topallon SM-kultansa. Pelipaitojen mannekiineina Kari Riikola, Heikki
Koiranen ja Juha Kallonen.

N:o 3 • 1996

TOUKOKUU

TOIMITUKSEN TUOLI

Tervehdys teille, hyvät Suvannon Seudun lukijat - ja tervehdys keväälle. On äitienpäivän ja sinivuokkojen aika - toivottavasti lämpimiä ajatuksia ja aikaa liikenee jokaiselle lähimmäiselle, ei vain äideille ja vain tänä yhtenä keväisenä päivänä.

Karjalan Liiton hengellisen toimikunnan puheenjohtaja viittaa vetoamuksessaan lähimmäistyöhön karjalaisissa yhteisöissä: yhdistysväenkin toivotaan miettivän omista riveistään heitä, jotka eivät enää kynnelle kykene. Ystävien piiri tervehtimässä silloin tällöin olisi monelle varmasti yksinäiselle ja ikääntyneelle enemmän kuin tervetullut.

Kesän Sakkolan pitäjäjuhlaa vietetään Punkalaitumella 4.8. - muistattehan tulla mukaan!

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy juhannuksen tietämissä. Kirjoitelkaa!
-MRT

TILAUSAJOT, KOTISEUTUMATKAT

Karjalaan 10-, 30- ja 50:n hengen busseilla.
Vesilahden Liikenne Ky,
Markku Nuora
p. 931 . 3737 300, 3737 221 (koti)
auto 9400 637730, taksi 9400 331192

Haparaisten ja Vilakkalan koulupiirin

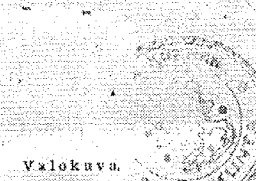
sakkolalaiset ja meidän jälkipolvemme!
Aikomukseni on tehdä kotiseutumatka
Sakkolaan tänä kesänä,
elokuun 22.-25. päivinä.
Tiedustelut Samppa Viskari,
35100 Orivesi, Pajala puh. 931 - 3351212

Luvan kanssa

Lupakirjatta ei ollut lupa oleilla eikä liikkua kotikonnuillaan 1940-luvun alussa Kannaksella.

Tätini Ida Kuisma, omaasukua Valtonen, oli saanut oleskeluluvan valtakunnan yhteyteen palautetulla sotilashallintoalueella Sakkolassa joulukuun 5. päivänä 1941. Luvan oli myöntänyt Sakkolan kunnan esikunta ja varmentanut nimikirjoituksellaan sotilashallintoviranomainen Ville Nuora.

Hanna Kitunen

		Sakkolan kunnan kaupungista kylästä
oleva <u>Mannerheimin</u>		synt. <u>29.9.1887</u> sekä hänen takasioulla mainitut lapsensa oikeutetaan
<u>Ida Kuisma</u> (omakätinen nimikirja)		oleskelemaan <u>Sakkolassa</u> kunnan alueella. kaupungin
Pituus <u>157 cm</u>	Kasvojen muoto <u>pyöreä</u>	<u>Sakkola</u> , <u>juulu</u> kuun <u>5</u> p:nä 1941.
Tukan väri <u>tuohi</u>	Silmien väri <u>harmas</u>	Ville Nuora (Sotilashallintoviranomaisen allekirjoitus)
Parta	Erikoisia tunteja	Leima XXXXXXI

Suvanto-Säätiön valtuuskunta vahvisti kokouksessaan:

Pitäjäjuhlat vuoden kuluttua Sakkolassa

Tänä kesänä pitäjäjuhlia vietetään Punkalaitumella, mutta vuonna 1997 kutsuvat maisemat Sakkolassa. Järjestelyt ovat jo käynnissä.

Suvanto-Säätiön valtuuskunta piti vuotuisen kokouksensa maaliskuun lopussa Lempäälässä. Kokous vahvisti jo aikaisemmin esillä olleen ajatuksen, että vuoden kuluttua, kesällä 1997, Sakkolan pitäjäjuhlat pidetään paikan päällä - Sakkolassa siis. Juhlat järjestetään tuolloin 1.-3.8.1997. - kyseinen vuosihan on Suvanto-Säätiön 50-vuotisjuhlavuosi.

Juhlatoimikunta, mihin nimettiin valtuuskunnan ja hallituksen puheenjohtajat Hannu J. Pauku ja Esko Kalonen, valmistelevat juhlia. Toimikunta täydentää itseään sopiviksi katsomillaan henkilöillä. Myös valtuuskunnan jäsen Martti Karonen on ilmoittanut, että Sakkolan sotainvalidit aikovat järjestää samanaikaisesti Sakkolassa 55-vuotisjuhlansa. Paikalle puuhataan siis mittavaa tapahtumaa, joten ajankohta kannattaa jo nyt varata ensi vuoden almanakkaan.

Valtuuskunta kävi kokouksessaan läpi tavanomaiset vuosikokousasiat tileistä toimintakertomukseen; samalla hyväksyttiin Suvannon Seutu -lehden vuosikatsaus. Ensi vuonna pitäjälehdessä tilaushinta pysyy kuluvaan vuoden kaltaisenä eli on 80 markkaa. Lehden teossa on tapahtunut joitain uudistuksia ja sivujen valmistuspaikka on vaihtunut Toijalasta Lempäälään. Toimituksen yhteystiedot ovat ennallaan; toimittajaa kannattaa tavoitella kirjeitse tai iltaisin puhelimitse.

Valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin edelleen Hannu J. Pauku ja varapuheenjohtajaksi Samppa Viskari. Kokouksen sihteerinä toimi Matti Naskali ja pöytäkirjantarkastajina Lauri Lamppu sekä Pertti Loponen.

Kokouksessa kunnioitettiin hiljaisella hetkellä edesmenneen aktiivijäsenen, Elli Pulakan muistoa. Hänen tilalleen hallituksen varajäseneksi ni-

mettiin Ritva Koski. Usko Koirasen ilmoitettu erihalunsa valtuuskunnasta nimettiin hänen tilalleen Lauri Lampu. Lampun tilalle varajäseneksi valittiin Juha Kuisma ja Hilja Ryyppö tilalle varajäseneksi Veikko Karvonen.

Säätiön tilintarkastajiksi nimettiin Pirkanmaan Tilintarkastus Oy ja Kauko Virolainen, varalle Tuula Laitinen.

Karjalan Liiton ja Karjalaisten Heimotalo Oy:n kokouksissa säätiötä edustavat Eila Aro ja Yrjö Raaska.

Kokous päätti myös tarkastaa Suvanto-Säätiön säännöt vastaamaan nykyajan vaatimuksia.

Tämänvuotiset Sakkolan-juhlat lähestyvät; ne pidetään Punkalaitumella 4.8.1996. Aulis Rastas toivotteli väkeä tervetulleeksi - ja toivoi jokaisen tuovan mukanaan vähintään 10 muuta osallistujaa.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

75 vuotta täytti 16.1.1996. Maria **Mäkelä**, os. Tenkanen Punkalaitumella. Talvisodassa lotta-tehtävissä ollut "Tenkase Maikki" on nyt eläkkeellä ollessaan ehtinyt harrastamaan kutoamista ja puutarhanhoitoa. Myös marttojen ja Punkalaitumen karjalaisten toiminnoissa hän on ollut mukana. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Riiska, vanhemmat Loviisa os, Nuora ja Juho (Jussi) Tenkanen.

50 vuotta täytti Punkalaitumella 14.3.1996. maanviljelijä Reino Tapani **Pappinen**. Hän oli nuorena Satakunnan piirin hiihdossa kärkipäässä ja vahva lenkki Punkalaitumen Kunnon viestijoukkueessa. Vanhemmat Emilia os. Kekki ja Johannes Pappinen Lapinlahdelta.

80 vuotta täytti 30.11.1995. Sirkka **Silvasti**, os. Pitkänen. Hän on lähtöisin Sakkolan Luprasta, nykyinen asuinpaikka Toijala.

70 vuotta täytti Maija **Auvinen**, os. Käppi, 1.4.1996. Suonenjoella. Hän on kotoisin Sakkolan Kiviniemestä.

70 vuotta täyttää Orivedellä kunnallisneuvos Teuvo **Viskari** 25.5.1996. Hän on syntynyt Sakkolan Vilakkalassa.

Ikäistensä tavoin evakkotaival alkoi 13-vuotiaana. Rintamalle isänmaata ja kotiseutua puolustamaan hän lähti 17-

50 vuotta täytti 11.4.1996. Huittisissa Ewa **Krolikowska-Jortikka**. Hän on syntynyt Varsovassa ja suorittanut filosofian maisterin tutkinnon Varsovan yliopistossa saksan- ja venäjänkielissä 1972. Hän on laatinut puolan- ja saksankielen sanakirjan ja oppikirjan tullilaitoksia varten. Hänen kulttuurihistoriallisia ja lääketiedettä koskevia käännösjulkaisuja on ilmestynyt mm. Sveitsissä. Hän on toiminut luennoitsijana ja opettajana Varsovan Teknillisessä Korkeakoulussa sekä Satakunnan Ammattikorkeakoulussa. Hänen aviopuolisonsa Esko Jortikan isovanhemmat ovat Varpu Sipiläinen Sakkolan Arkuntanhuasta ja Simo Jortikka Sakkolan Keljasta.

60 vuotta täytti 10.4.1996. Lauri **Silvasti** syntyisin Sakkolan Luprasta. Nykyisin hän asustaa Kantvikissa.

vuotiaana. Sodan päätyttyä alkoi normaalin elämän rakentaminen Orivedellä.

Pääasiallisen elämäntyönsä Teuvo Viskari on tehnyt yli kolme vuosikymmentä kestäneellä opettajan uralla; aineenopettajan kelpoisuuden hän hankki Jyväskylän yliopistosta. Hän on jäänyt eläkkeelle Oriveden peruskoulun yläasteen biologian, maantiedon sekä maa- ja metsätalouden opettajan virasta. Tuntiopettajana hän toimi myös Oriveden Opistossa.

Kotitilaansa Mansikkalaa Teuvo Viskari on myös viljellyt. Hän on lisäksi hoitanut lukuisia kunnallisia, maakunnallisia sekä valtakunnallisia luottamustehtäviä, joista hänelle on myönnetty kunnallisneuvoksen arvo.

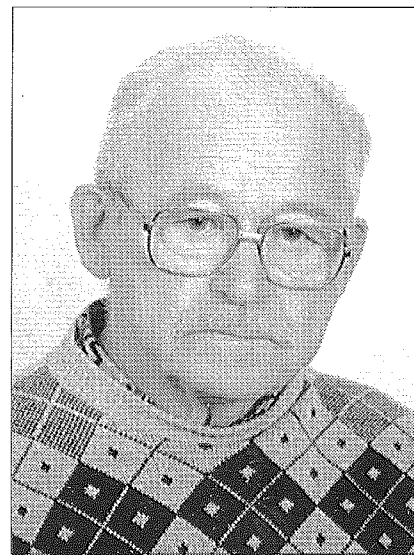
Harrastuksina hänellä on lukeminen, mieskuorolaulu sekä kuntoliikunta, erikoisesti erävaellukset Lapissa. Merkkipäivänä ei ole vastaanottoa.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

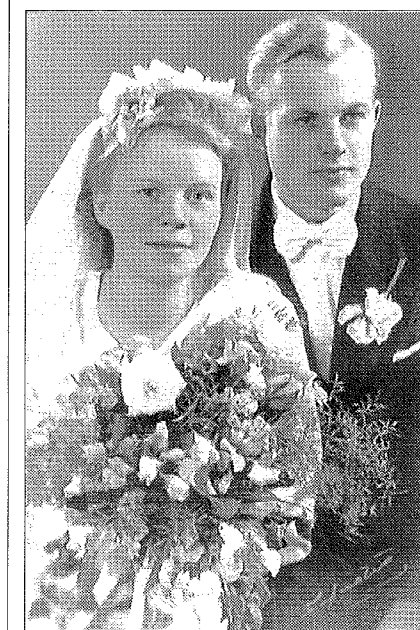
80 vuotta täyttää 9.5.1996. ompelija Lyydia **Nyyssönen**, ent. Laitinen. Piekämäellä. Hänen kotikylänsä oli Raudussa. Häntä onnittelevat lapset ja lastenlapset neljännessä polvessa asti.

75 vuotta täytti 3.3.1996. Väinö Johannes **Koponen** Raumalla. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haitermä.

Kulta- häät

Kultahäitään viettivät 10.3.1996. Maija **Auvinen**, os. Käppi ja puolisonsa Antti Auvinen Suonenjoella. Maija Auvinen on lähtöisin Sakkolan Kiviniemestä.

Kultahäitään viettävät 10.6.1996. Sakkola-Seuran isäntä Urho **Kallonen** ja seuran jäsen Mirjam Kallonen, os. Holmberg.

Urho Kallonen tuli sodan jälkeen Helsinkiin ammattikouluun. Kerran koulun juhlassa oli eräs Antero R. Mirkun kanssa ja Kallonen oli sota-aikaisen kirjeenvaihtokaverinsa Allin kanssa.

- Kun sitten kotiinlähtiessä juhlien loputtua selvisi, että minä ja Mirku asuimme samalla kadulla ikkunat vastakkain, ja Antero ja Allikin asuivat lähekkäin eri suunnalla, ehdotin, että eikö vaihdettaisi tyttöjä, kun tuo saatimatkakin olisi jotenkin järkevämpi, muistelee Kallonen.

Tämä sopi Anterolle.

- Nyt siitä on kulu-
nut 50 vuotta enkä
ole vaihtokauppaa
katunut. Hääpäiväm-
me vietämme luulta-
vasti jossakin kylpy-
lässä, Kallonen tuu-
maa.

Ohessa pariskun-
nan hääkuva sekä
vuonna 1995 otettu
potretti.

Satavuotiaalle äidille

Helena Kallonen, kotoisin Sakkolan Keljasta, täytti 23.3.1996. täydet 100 vuotta. Merkkipäivää juhlittiin Huittisissa Kuninkaisten vanhainkodissa, jonne oli koontunut lukuisasti sukulaisia ja ystäviä ilahduttamaan päivänsankari lauluin, puhein ja kukkatervehdyksin. Kaikille sydämelliset kiitokset!

Helena Kallosen elämänvaiheissa kerrotaan seuraavassa runossa, jonka on kirjoittanut hänen tyttärensä Helmi Puolimatka - käyköön se samalla tervetuloiseksi kaikille äideille toukokuusen äitienpäivän kunniaksi.

Poimintoja Emon elämästä, kantajani kohtaloista:

Kasvoi neito Karjalassa, sai suureksi Sakkolassa, Martti Kekin tyttärenä, omana äiti Marian. Helenaksi kutsuttiin, kauniiksi katsottiin.

Lauloi töitä tehessään oman rinnan riemuloiksi sekä illoin kuoron kanssa toisten ihmisten iloksi.

Saapui Matti kuulemahan, Kalloselta katsomahan, ihastui ikihyväksi: tuosta nouan neion nuoren, haen Haparaisten puolta, Keljahan hänet kuletan oman tupani iloksi, avukseni armahaksi.

Tuli Helenasta vaimo, kelpo äiti neljän lapsen. Työtä paljon, vähän lepoa, huolten kuorma hartehilla. Nousi aamuvarhaisella, leipoi leivät, lypsi lehmät, einettä karjalle ehätti, muulle väelle murkinata, joutui siitä peltotöihin niitylle miehen avuksi.

Kaatui heinä viikatteella

elukoitten eineheksi, sirpillä ruis rusahti ravinoksi perheellensä, kuokalla perunat nousi kolistellen koppahansa.

Syksyaamun sarastaissa kuului kumu riihen puolta, varstan pauke puitaessa, kovan puun kolahtaessa tähtäpäitten tanssiessa tomuisella tantereella Helenanki heiluessa, raskahasti raataessa perheen elannon etehen, toimeentulon tukeheksi.

Talvi-iltoina tuvassa hyrisi Helenan rukki, langoista lapaset laitto, sommitteli sukkasia, pellavista paukutteli kaunoisia kankahia.

Lauloi äiti lapsillensa, viritteli virsiänsä, keinutteli kehtoansa, peitellessä pienoistansa siunaeli sielussansa: Tule, Luoja, avuksemme, auttajaksi armon Herra!

Varjele nää lapset pienet, kun on tuimat elon tuulet, kun on voimamme vähäiset. Anna aina viisautta erottaa hyvä pahasta. turha tositoiminnasta.

Hyvä lapsen emon luona hellän huolenpidon alla. Äidin leipä paras leipä taitavasti taputeltu, rakkaudella rakennettu. Äidin neuvo paras viitta tiellä tuntemattomalla. Äidin rakkaus paras eväinen maailmalle mentäessä, etemmäksi ennätäissä.

Syttyi sota suruksemme, karkoittaja kauhuksomme, karjalaiset pois puhalsi omilta asuinsijoilta, rakkahilta rantamilta, viskeli kenet mihinkin, ouoille olotiloille, veräjille vierahille, heilutteli heimoamme milloin länteen, milloin itään.

Käväisimme kotomaille tuhkakasaa katsomassa,

sodan sortoa syvää, murtunutta maisemata.

Uuden majan rakensimme, uusin toivein aloitimme.

Tuli toinen ajolähtö kesän kerkeän keralla armottoman ajan myötä. Silloin Savoon suunnattiin, tietä pitkää matkattiin "murheen leipää" murkinana. Kohtalo koville otti, tuntui joka jäsenessä. Rautalammin Kerkonkoski tuli tutuksi meille, Markkasella majoitettiin. Vierahissa viivytettiin, tuki aina toivotettiin päiväsiä parempia, viikkoja vakaampia.

Mitä lie äiti mietiskellyt, huoltaan ei lapselle ladellut, enempi taisi rukoilla hiljaisina hetkinänsä: Johdata, hyvä Jumala, pidä vielä pienen puolta. Anna rauha kansallemme, tulevaisuus tälle maalle!

Antoipa hyvä Jumala meille monta rauhan vuotta. antoi maata maattomille koteja kodittomille. Huittisista sijan saimme, uuden kodin rakensimme. Siitä olkoon kiitosmieli Jumalalle yli kaiken, mutta myöskin ihmisille, joitten maille majat teimme.

Tuntemattomista tutut kohtalomme kasvattaapi, ystävällisyys ja nöyryys yhteismieltä aikaansaapi.

Saipa suku suuremmaksi, eneni väki elävä, lapsenlapset leikkimähän, pienoiset pirajamahan Helenan heitä hyväellä rakkahasti rapsutella. Tuli lastenlasten lapset mummun suureksi iloksi vanhuusvuotten virkimeksi.

Niin on ajat muuttunehet sekä vuodet vierinehet, päivät toistensa perästä, ilot ja surut koettu, menty myötäistä mäkeä,

vastaistakin väännätely, suorat tiet on soroteltu, pakerrettu pahat mutkat.

Ihmettelet itsekseksi, muistuttelel muiitten kanssa, kuinka Luoja avun antoi, ajast' aikaan johti, kanto. Järki ei jäihin juuttunutta, sopu suohon sortunutta. Lohtu löytyi laulellessa, virsistä virisi toivo lisäämähän luottamusta antamahan uskallusta.

Hyvä hoiva Huittisissa Kuninkaisten vanhainkoissa turvallisen elon antaa, elon ehtoovuosiin kantaa. Tyytyväisyys, kiitollisuus, niin kuin kaunis illanrusko, kaiken kirkastaapi usko suuren rakkauden suojaa.

Nyt on juhla joutunutta, kevätpäivä kirkastunna äiti-kullan kunniaksi. iloks' yleväikäisen satavuotissankarimme.

Saapui sukua läheltä, kauempaakin kapsutteli kiitoksensa kertomahan toivomahan onnen aikaa äidillemme armahalle, laadukkaalle laulajalle.

Sinä meistä huolta kannoit, kassapäitä kasvattelit sirotellen siunausta, rakkautta rohkaisuksi. Meitä kaikkia tukivat rukoustens' käsivarret uskollisina päivin, öisin, nostivat isän etehen, turviin Taaton Taivaallisen.

Oi, sie armas emosemme, kultasydän kantajamme, kiitos kaikesta hyvästä, jota annoit lapsillesi! Kiitos jokaisesta työstä jälkipolvesi hyväksi. Kiitos rakkaudestasi, jolla aina ruokit meitä.

Luoja sinut siunatkohon, palkittukohon parahasti ilolla ikihyvällä onnellisella ololla. -HP.

KUOLLEITA

Eero Pitkänen syntyi Sakkolan Viiksanlahdessa 8.7.1922 ja kuoli äkillisen sairauden murtamana 24.2.1996. Pirkkalassa. Hänet siunattiin Pirkkalan vanhassa kirkossa 2.3.1996. lähiomais-ten läsnäollessa ja uurna laskettiin ke-säkuussa 19995 Norjassa kuolleen Juha-poikansa viereen 5.3. 1996.

Martti Erkki Koppanen, syntynyt 17.3.1917. Sakkolan Vilakkalassa, kuoli 9.1.1996. Vammalassa.

Maria Keski-Korhonen, os. Kekki, syntynyt 18.10.1916 Sakkolan Pannusaarella, kuoli 8.12.1995. Nokiolla. Hänet siunattiin hiljaisuudessa vain tyttärien perheiden läsnäollessa, tytär Katariina Wirran siunaamana.

Toivo Väyrynen kuoli 10.4.1996. kotonaan Vesilahdessa. Hän oli syntynyt 17.4. 1929. Sakkolan Hovinkyläs-sä.

Suvannon Seutu julkaisee jokaisessa numerossaan

- * merkkipäivät
- * suruviesti
- * kastetut
- * valmistuneet
- * ylioppilaat
- * hääpäivät
- * ym. perhetapahtumat

Kirjoita tiedot toimitukseen, liitä mukaan myös valokuva. Tiedot yllämainituista asioista julkaistaan maksutta.

SUVANNON YMPÄRISTÖN KOTISEUTULEHTI

Kiitoslaulu karjalaiselle äidille

Koirasen perheen laittamien sanojen ja sävelten kera antaa kiitoksen sanoja kaikille äideille.

Antti Koirasen vanhemmat ovat molemmat Sakkolasta, Sirun äiti Muolaasta ja isä Kivennavalta - perhe siis tyynni karjalainen. Kuten perheen pojista Juho Antti Koiranen kerran sanoi: Olen täysverinen karjalainen.

Kerroit laulussasi Karjalan laulumaista
uneen kun tuudit sa armasta pienokaista
itkit onneas ett kanssain täällä saat elää
kirkas laulu vapaana kun sittenkin saa helää.

Konnut lapsuutesi vapaan maan ol hinta
rikkahana sykkimään jäi kuitenkin äidin rinta
sydämesi rukoilemaan mulle parempaa maata
voimaa rakkautesi en kuvaella saata.

Kätein kömpelöt vain olallesi lasken
sanoen kiitos kun sa hengelle kaskesit kasken
josta nousta voi laulu äitienpäivän
ilon taakse piilottakoon pienenkin huolen häivän.

Sulle kiitos siis parahin äitikulta
lauluterveiset rakkaimmat saat nyt multa
niin jos kaukana laulut laulankin vaikka
tiedän aina syömmessäsi laulullein on paikka.

Kiitoslaulu karjalaiselle äidille

Säv. Antti Koiranen
San. Siru Koiranen

1 Ker - roit lau - lus-sa - si Kar - ja - lan lau - lu - mais - ta

5 U - neen kun tuu - dit sa ar - mas-ta pie - no - kais - ta.

9 It - kit on - ne - as ett kans-sain tääl - lä saat e - lää

13 kir - kas lau - lu va - paa-na kun sit - ten-kin saa he - lää.

Tarinaa Tenkasen talosta

”Eiks emolla ole vaikea olla, kun on niin lihava?”

Viime vuosisadan lopulla tuli isäni kiertokoulun opettajaksi Sakkolaan. Hän tuli Laatokan rannalta, Impilahden pitäjältä, jossa oli ollut opettajana. Hankalan matkan aikana, sen aikaisilla kulkuneuvoilla kulkien, matka oli vaikea. Matkalla hän oli pitänyt sylissään ihanan tuoksuista kukkaa, huonejasmiinia. Viimeinen kukka oli pudonnut Ala-Tenkasen portilla.

Isäntäväki Varpu ja Yrjö Tenkanen olivat uskovaisia ihmisiä. Varpu ja sisarensa Katariina menivät samoihin aikoihin naimisiin. Katariina meni Pyhäjärvellä rikkaan talon emännäksi. Ala-Tenkanen oli vaatimaton talo, maitten jakautumisen vuoksi. Siihen aikaan sanottiin isoisää äijäksi ja isoäitiä mummoksi ja äitiä emoksi. Katariina sanoi Varpulle: ”Mitä teet kun rupeaa satamaan, kun teillä katto vuotaa?” Varpu virkkoi: ”Mie meän pöydän ala ja paan katos olevan reijän kohal sav-potin.”

Varpulle ja Yrjölle syntyi kuusi poikaa ja kaksi tyttärtä. Heikki oli muualla opettajana, Manu oli vanhapoika, neljä muuta veljestä menivät naimisiin. Toinen tytär meni Kottilaan naimisiin ja toinen jäi kotia hoitamaan. Pojat rakensivat komean uuden talon. Siinä oli neljän pojan perheelle jokaiselle oma huone, oli elotupa, työtupa, iso sali ja vanhuksille oma huone. Pi-

halla oli hyvin iso pyöreä kukkapenki.

Emo kehräsi lankaa kamarissaan ja neuloi sukkia puikoillaan. Kerran hän kutoi kuutamolla ja kantapää tuli väärälle puolelle. Heillä oli penkillä hyvin korkea aluskartta. Siihen pantiin mustia ja valkeita villoja, ja niitä kartattiin oikeassa kädessä olevalla kartalla. Kun villat oli kartattu, tehtiin sitä leperä. Tämä hajotettiin ja kartattiin uudelleen. Näin tehtiin usean kerran. Sitten valmis leperä koriin ja tehtiin uusi leperä. Näin tehtiin, kunnes leperäit oli tarpeeksi, ja ne kehrättiin vorkilla valmiiksi harmaaksi langaksi.

Ala-Tenkasella oli hyvin iso puutarha. Siinä oli kymmeniä omenapuita, joitten omenia vietiin hevoskuormia kasarmille myytäväksi. Heillä oli hyvin paljon marjapensaitakin ja iso mansikkamaa. Taloon ei tarvinnut ostaa muuta kuin sajuu (teetä) ja suolaa. Tee-pöydässä oli iso purkki hunajaa. Siitä sitä laitettiin takanaan eli lasiin. Mehiläispesä oli monta. Miehet eivät koskaan ajaneet rahtia vaikka hevosia oli useita. He tekivät lantapattereita pelloille. Ostivat lisää maita ja tekivät uutta peltua. Näin pellot lisääntyivät ja vauraus samalla.

Tenkasen emo oli pituudeltaan pieni, mutta leveydeltään sitä laajempi. Kesäisin hän halusi kulkea jalkaisin

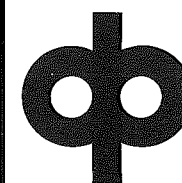
kirkkoon. Matkaa oli yksi kilometri. Puolivälissä hän istui kunnan ja seurakunnan välisellä rajapyykillä. Talvisin hänet vietiin hevosella, olisi viety kesälläkin, mutta hän tahtoi kulkea jalkaisin.

Hän istui aina ruokapöydässä pitkän pöydän päässä. Söin kerran hänen vieressään kalakeittoa. Oli kuuma päivä. Sanoin: ”Eiks emolla ole vaikea olla, kun on niin lihava.” Emo virkahti: ”A mitä sill mahtaa, ko on annettu maaata kannettavaks.” Ajattelin pienessä päässäni, onkohan asia niin.

Sisarensa Katariina oli siis naimisissa Pyhäjärvellä rikkaan miehen kanssa. Heillä ei ollut lapsia. Kuolinvuoteellaan mies sanoi: ”Myydään talo ja elä sinä Katariina niillä rahoilla loppu elämäsi.” Niin he tekivät. Tuli sota ja rahan arvo muuttui. Rahat lopuivat ja Katariina joutui kunnalliskotiin. Emo sanoi tuontuostakin pojille: ”Valjastakaa hevonen ja hakekaa Katariina-sisko tänne ratokseni.” Joku pojista valjasti sitten hevosen ja täytti emonsa toiveen. Katariina ooli taas muutaman viikon sisarensa luona rattona.

Varpu kuoli vanhana. Olin silloin muualla koulussa, joten en ollut hautajaisissa.

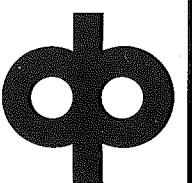
Meeri Weisell,
Petäjävesi

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
- PERINTEISIIN NOJAUTUEN -

TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI

Haparaisten Nuorisoseuran lentopallöväki on suomenmestari. Joukkueen pelaajia yhteispotretissa.

Haparainen otti taas SM-kultaa

Haparaisten Nuorisoseuran joukkue - Lempäälässä nykyisin toimiva - nappasi jo toistamiseen puulaakilentopallon suomenmestaruuden. Turnaus pelattiin 13.-14. huhtikuuta Tampereella. Loppuottelussa vastustajana oli Kuopion joukkue.

Haparainen pelasi A-sarjassa, jossa sarjarajoitusta ei tunneta; Haparaisten kuten muidenkin turnausjoukkueiden porukka koostui Lempäälän parhaista pelaajista. Finaalipelissä pelasivat Haparaisten kuusikossa Marko Laakso, Kimmo Korkola, Esa Kahilainen,

Toni Nyström, Ilari Jokinen ja Mika Peltola. Heidän lisäksi SM-kultaa ovat olleet pelaamassa Jarno Haavisto, Reijo Härkkä, Jani Huurne, Heikki Koiranen, Kari Riikola, Lasse Ruokonen, Juha Kallonen, Kari Nuora ja Kari Tähtinen.

Välirauhan aikana ei ollut suomalaisia Sakkolassa

Jatkuvasti monet kertovat muistojaan Sakkolassa asumisestaan "välirauhan aikana", kuten esim. edellisessä Suvannon Seutu-lehden nossa 2/96 oli monen valokuvan alla tuollainen maininta.

Asiahan on niin, että välirauhan aikana ei Sakkolassa ollut ainuttakaan Suomen kansalaista (ellei joku yksinäinen jäänyt sinne piiloon), vaan me Sakkolan väki kuten muukin Karjalan kansa olimme evakuoituina eri puolille Suomea, 12.3.1940 Moskovassa sovitun rajan tällä puolella.

Välirauhan aikahan oli talvisodan ja jatkosodan välissä 13.3.1940-26.6.1941, jona aikana minäkin muiden mukana olin evakkoretkellä Rantasalmella, Sysmässä, Vesilahdella ja Lempäälässä - siis Sakkolasta poisajettuna ja sinne takaisin kaivaten.

Jatkosodan alettua kesäkuussa 1941 ja Suomen armeijan vallattua takaisin talvisodassa vääryyden alla menettämämme alueet, päästiin takaisin kotiseuduillemme, vaikka sota riehui ympärillä koko siellä oloajan. Se aika ei siis ollut välirauhan eikä minkään rauhan aikaa, vaan selvää sota-aikaa. Onhan siitä vaikuttavan selvät merkit ja päivämäärät kaikilla Suomen sankarihaudoilla, joissa noin 65 000:n jatkosodan sankarivainajan kaatumispäivä on tuolta "välirauhaksi" väärin käsitetyltä ajalta eli sodasta, joka päättyi tuolla alueella 19.9.1944. Sotahan jatkui vielä tuonkin jälkeen Lapissa, missä saksalaisia ajettiin pois maasta.

Toinenkin välirauhan aika meillä oli: tuosta Moskovassa 19.9.1944 tehdystä välirauhasta Pariisissa 10.2.1947 allekirjoitettuun varsinaiseen rauhansopimukseen asti, mutta tuonakaan aikana emme olleet Sakkolassa, vaan nykyisessä Suomessa, asettumassa uusille asuinsijoillemme. Olimme Sakkolassa sota-aikana vv.1941-1944.

Aulis Airtto

Aseveljet vuosijuhlissaan

Erillinen Pataljoona kuutos, Er.P.6:n vuotuinen asevelikokous ja juhla kokosi jälleen väkeä Tampereelle - mukana oli kaikkiaan 54 osanottajaa 27.12.95. pidetyssä tapahtumassa.

Juhlaväen toivotti tervetulleeksi puheenjohtaja Untero Lähteenkorva, joka myös toimi kokouksen puheenjohtossa, sihteerinä Arvo Hynni. Kokous päättyi edelleen jatkamaan asevelitilaisuuksia.

Varsinainen juhla alkoi komeasti Tampereen Weteraanisoittajien kajauttaessa Sillanpään marssilaulun. Seppeleenlaskijat lähtivät kunniakäynnille Kalevankankaan sankarihaudalle.

Keljan taistelusta esitelmöi Heikki Karttunen, ja juhlissa kuultiin lisäksi vielä musiikki- ja lausuntaohjelmaa. Puheenvuoron käyttivät sekä Kaukolan, Räisälän ja Sakkolan säätiöiden edustajat.

Riveistä poistuneita kunnioitettiin hiljaisella hetkellä.

Veteraanit juttusilla: Väinö Viskari (vasemmalla) Purpuusta ja Eino Kiuru Keljasta. Nämä miehet torjuivat voittoisasti vihollisen hyökkäykset kotikonnuilleen.

Pieneksi on jo kutistunut 1037 miehen pataljoona 57 vuoden aiikana, mutta asevelikokouksia jatketaan edelleen. Kuva on vuodenvaihteen kokouksesta Tampereelta.

Pulakan sukua neljästä pitäjästä

Pulakan sukua koolla. Vasemmalta Anja Pulakka, Lauri Pulakka, Riitta Viander, Aura Soronen, Kaija Mustonen, Anna-Liisa Heikkilä, Helge Heikkilä, Sanni Niemeläinen, Esko Pulakka, Pentti Pulakka, Elina Puranen, Aino Honkala, Risto Honkala ja Maria Pirhonen. Kuvan ottohetkellä kokouksesta olivat jo poistuneet Uno Pulakka sekä Tuula ja Anna Keskinen.

Pulakan sukua neljästä itäkannakselaisesta pitäjästä oli kokoontunut Tampereella lauantai- ja maanantai-illan 16. päivänä tapaamaan suvun jäseniä ja keskustelemaan sukuselvityksen alkaamisesta sekä yhteydenpidon tehostamisesta. Sakkolasta, Pyhäjärveltä, Raudusta ja Metsäpirtistä lähtöisin olleista Pulakan suvun jäseniä oli koolla parisenkymmentä. Vilkkaan keskustelun tuloksena oli toimikunnan valitseminen asioiden jatkokehittelyä varten.

Hankkeen puuhanaisia ovat olleet sattumoisin toisensa tavanneet monen polven takaiset sukulaiset Maria Pirhonen os. Pulakka ja Anja Pulakka. Maria Pirhonen toivotti koolle tulleet tervetulleeksi ja kartoitti tilaisuuden tarkoitusta. Uno Pulakka viitoitti puheenvuorossaan tietä sukuseuran toiminnan alkamiselle.

Tampereen seurakuntayhtymän pal-

veluksessa elämäntyönsä tehnyt Anja Pulakka on muutaman viime vuoden aikana harrastuksenaan selvittänyt Pulakan suvun sukutauluja. Tämän hetken tiedon mukaan suvun kantaisä on 29.1.1755 Sakkolassa kuollut Sigfred Pulack ja hänen puolisonsa Maria Caroin, joka on kuollut 3.10.1735. Sigfred Pulakka on ilmeisesti syntynyt 1600-luvun lopulla, mutta syntymäpäitää ei vielä tiedetä. Anja Pulakan selvityksen mukaan Pulakat ovat Karjalassa olleet sukupolvekseen toiseen vaikaita talollisia.

Kiintoisa esitys herätti runsaasti kysymyksiä. Jo esittelypuheenvuorojen aikana ilmeni, että suvun vaiheisiin tunnetaan elävää kiinnostusta.

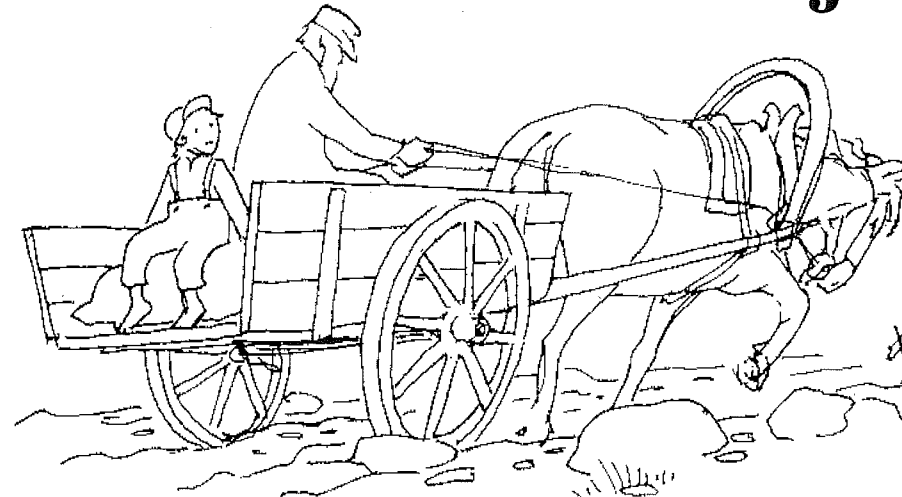
Yksimielisesti päätettiin valita toimikunta, jonka tehtävänä on toimia Anja Pulakan jatkaman sukututkimustyön tukijana sekä valmistella vastaisia teh-

täviä. Niitä ovat lähinnä yhteydenpidon kehittäminen ja mahdollisen sukuseuran perustamisen valmistelu. Tulevina tavoitteina tuotiin esiin ajatus sukukirjan aikaansaamisesta.

Sakkolan Pulakoihin kuuluvan Uuno Pulakan ehdotuksesta päätettiin toimikuntaan valita kaksi Sakkolan, kaksi Pyhäjärven, yksi Raudun ja yksi Metsäpirtin sukuhaaroihin kuuluva. Puheenjohtajaksi valittiin Metsäpirtin kiintiöstä Maria Pirhonen ja muiksi jäseniksi Raudun kiintiöstä Anja Pulakka, Sakkolan kiintiöstä Tuula Keskinen os. Pulakka ja Aila Heikkilä, os. Pulakka sekä Pyhäjärven kiintiöstä Esko Pulakka ja Lauri Pulakka. Kaikki toimikunnan jäsenet ovat Tampereelta tai lähiseudulta.

Sukutapaamisen puheenjohtajana toimi Pyhäjärven Pulakoihin kuuluva Pentti Pulakka. - PP.

Jaaman kummi-äijä

Elin kymmenettä kesääni - asuen äitini ja itseäni nuoremman sisareni kanssa Petäjärven laitamille, Maljoin erämaajassa. Eikä meillä ollut kotia, ei isää. Sisaruksista varttuneemmat - vanhempi siskoni ja kolme veljeni - olivat llöytäneet jonkinlaiset paikkansa ja tehtävänsä muualta.

Kummitätini, äidin sisarista nuorin, oli talonemäntänä Pyhäjärven Jaamassa. Sinne, peräti toiseen pitäjään, pääsin tekemään elämäni ensimmäisen junamatkan, aivan yksin ja itsenäisesti. Tarkoitus oli, että jäisin kummilaan paimenpojaksi koko kesän ajaksi, mutta toisin kävi. Viikon vierailu siitä vain muodostui.

Äiti saatteli minut Kyläpuolelle Petäjärven asemalle ja osti minulle puolipiletin Noitermaan pysäkille. Juna höyräsi asemalle ja minä kapusin korkeat portaat ylös vaunusillalle.

Siinä siitä sitten köröteltiin, ensi halki tuttujen maisemien Kiviniemeen, komeaa kaarisiltaa kolistellen yli kuohuvan kosken Kiviniemen asemalle, missä pitemmän puoleinen pysähdys ja vekslailu vesi- ja halkovarastoja täydentäen.

Päästiin vihdoinkin jatkamaan matkan-tek-koo, matkanntek-koo - ensin Viiksanlahden rantaa miltei vesirajaa hiipoen - kaartaen, sitten viivasuoraan halki Haidemaan kylän Sakkolan asemalle. Tällä kertaa yllättävän lyhyt pydähdys. Seisoin vaunun portaalla aikeissa laskeutua asemasillalle jaloittelemaan, kun kuului parrakkaan kon-

duktöörin kuulutus: "Juna lähtee, maanuee!"

Jo edellisellä asemalla olin kuullut saman kuulutuksen ja ihmetellyt, mitä tuo "maanuee" mahtoi tarkoittaa. Ehkäpä se oli venäjää tai ruotsia ja tarkoitti sitä samaa kuin kuulutuksen alkuosa "juna lähtee". Jäipähän kuitenkin vaivaamaan mieltäni.

Sakkolan asemalta lähdettyä jouduttiinkin kohta Pyhäjärven puolelle, missä ensimmäisenä sivuutettiin Porsaanmäen kylä ja seuraava kylä olikin Noitermaa, millä pysäkillä minun oli jäätävä pois junasta.

Ratapihan lähtettyvillä minua odotti hevoskyyti, kuskina Jaaman äijä, kummitätini appiukko. Etappi Noitermaan pysäkiltä Jaamaan, Pyhäjärven rantakylään oli parin kilometrin mittainen ja tie erittäin huonokuntoinen. Pitkillä kujanilla ooli kuraa ja savivelliä ulotuen paikoin pyöränrumpuihin. Toisin paikoin tie mutkitteli pitkin hakamaita, missä kivet, kuopat ja puiden juuret ravistelivat rattaita, niin että minulla oli vaikeuksia pysyä lavalla.

Olin viettänyt kummilassa muutamia alkukesän päiviä, tutustunut maisemiin ja laidunmaihin, kotieläimiin ja koko uuden ympäristöni elämänrytmiin. Seudun kasvillisuudessa minulle olivat uutta kultapallot eli kullerot, joita sikäläisillä niityillä ja hakamailla kasvoi valtavina mättäinä. Uutta olivat myös räpylät, Pyhäjärven muikut, joiden pyyntimatkalinkin sain olla mukana.

Jaaman äijä oli tunnettu tarkkana, nuukana ja vaativana ukkona. Minunkin aikaansaannoksiani hän tietenkin tarkkaan seurasi, vaikkei sen seikan merkitystä silloin ymmärtänyt - vasta aikoja myöhemmin.

Eräänä iltana talon väki oli kotiutunut askareiltaan, istuudimme ruokapöydän ääreen iltaselle - äijä talon vanhimpana pöydän päähän. Kummitäti kiidatti uhvatan varassa uunista pöytään savipotin, missä kärisi kuuma possunpaisti. Äijän silmät seurasivat tarkasti jokaisen edesottamuksia - eritoten minun, tunsin sen piinallisenä. Kukin leikkasi vuorollaan palasen paistista. Samaa yritin minäkin. Äijän katseen vaivaamana pelkäsin, ettei se minulta onnistuisi, minkä vuoksi otinkin vain nokareen jo valmiiksi irronnutta läskiä, vaikka varsinainen liha olisikin ollut enemmän mieleeni.

Yksi ja toinenkin leikkasi paistia ja toistamiseen ja kun ei itseltänikään vielä ollut nälkä kaikonnut, päätin toisen tapaamaan santsata. Nyt oli tilanne kuitenkin aikaisempaa vaikeampi, sillä minulle käsittämättömästä syystä paistissa oli joka puolella ikäänkuin tarjolla vain läskiä. Lihaa olisi pitänyt kovertaa syvemmältä, ja niinpä tyydyinkin jälleen ottamaan palan helpommin leikattavaa läskiä.

Sitä ei minun olisi kuitenkaan pitänyt tehdä. Kohta kuuluikin pöydän päästä äijän jyrisevä ääni, verkkaisena - minulle osoitettuna: - Eikös siul kelpoakkoa muu ko läski!

Yritin sanoa jotain puolustukseksi, mutta en kai siinä onnistunut. Kummitäti alkoi puolustella minua ja häneen yhtyi myös kummisetä, mutta kotirauha kummilassa oli auttamattomasti häiriintynyt.

Värhain seuraavana aamuna sain tädin saattamana lähteä Noitermaahan ja hänen ostamansa puolipiletin oikeutamina elämäni toiselle rautatiematkalle Noitermaasta Petäjärvelle, minkä aikana selvisi myös se viikon mieltäni askarruttanut arvoitus "maanuee". Paluujunassa oli toinen konduktööri, jonka kuultus asemilta lähtiessä kuului: - Juna lähtee, vaunuihin!

Kautta konduktöörin parran - maanuee!

Eka Karppanen

Kevät

Kuovi virittää luisen huilunsa
työtyöhyöppä harjaa tukkansa
Vapputanssit rantaniityllä

Kiuru vaihtaa kasettia
Tuulen sormet kohottavat
pilven helmoja
tanhu alkamassa

Sanat kuin leijat
Puun vihreissä silmissä
syntymisen riemu
mullassa kasvamisen halu
Silmissäsi lupaus.

Topi Aava

Nuoret kesäleirille

Karjalaisen Nuorisoliiton valtakunnallinen kesäleiri, Elo '96 pidetään Hollolassa, Laitilan leirikeskuksessa 5.-9.8.1996. Leiri on tarkoitettu kaikille 8-14 -vuotiaille leirielämästä ja karjalaisuudesta kiinnostuneille lapsille ja nuorille. Leirin ohjelma on todella monipuolinen; luvassa on mm. tutustumista luontoon ja erätaitoihin, kädentaitoja, seikkailuja, liikuntaa, uimista, karjalaisuuteen tutustumista ym.

Leiri pidetään kauniilla paikalla Vesijärven rannalla. Leiri on telttaleiri, mutta pienimmille leiriläisille on varattu mahdollisuus majoittua sisätiloissa. Ruokahuollosta vastaavat karjalaisemännät. Ohjaajina toimivat koulutetut leiriohjaajat, ja leiriläiset on myös vakuutettu leirin ajaksi.

Viiden päivä leiri täysihoitoineen maksaa 420 markkaa, nuorisoliiton jäseniltä 20 markkaa vähemmän. Ilmoittautumislomakkeita ja lisätietoja saa kulttuurisihteeri Olli Joensuulta, puh. 90 - 757 1063. Leirille tulisi ilmoittautua jo toukokun puoliväliin mennessä.

Murre muistuu

- Suvannon Seudussa 2/96 Emma Koironen kirjoitti Kannaksella käytettyjä muresanoja - terveisiä vaan sinne entisen Viiksanlahden koululle. Minäkin haluaisin osaltani kantaa korteni kekoon ja tuoda esiin jo osaksi unohtuneita sanoja. "Akkomainen" oli minunkin luettelossani, kirjoittaa myös murremuisteluihin innostunut Aapo Karppanen Helsingistä.

Myötämyösin - lopullisesti
Huuvistua - halveta
Hiijata - hidastaa
Hönttö - vähän kaheli
Jamakka - piim
Härkentää - laittaa ruokaa
Metla - varsiluuta
Uhvatta - laite ruukun siirtelyyn
Utala - ahkera
Järetö - tottelematon
Sulani (sulani) - ruokakomero
Huttumurikka - perunanuija
Kakkarapapelo - kaulin
Pitska - tulitikku
Rotinat - tuliaiset vauvan saaneelle
Metka - Mukava
Naperkka - pieni kori
Akkiloida - varjella
Riehtilä - paistinpannu
Juska - uuninpelti
Potuska - olkipatja
Torkuvoida - tinkia
Puusniekka - kotivävy
Pumasniekka - lompakko
Povota - hevosen talutusköysi
Peretniekka - miesten esiliina
Liitta - hella
Kulakka - nyrkki
Kuhilas - pellolle tehty viljakooste
Läsiä - sairastaa
Kirassi - paloöljy
Veiterä - sukkela
Pönkä - suljin ovesta
Hupelo - hupakko, lapsi

Käy tervehtimässä lähimmäistäsi

Rakkaat heimosisaret ja -veljet. Tällä kirjeellä lähestyn teitä lähimmäisen asiassa. Karjalan Liiton hengellinen toimikunta on keskustellut kysymyksestä, miten voisimme jäsenyhteisöissämme kantaa huolta heistä, jotka eivät enää jaksa osallistua toimintaan, vaikka tahtoisivat.

Lähes kaikilla paikkakunnilla ovat eri yhteistöt, kuten Punainen Risti ja seurakunnat, järjestäneet ns. ystäväpalvelua. Sen tähden ei ole syytä luoda samanlaista järjestelmää oman toimintamme osaksi. Meidän velvollisuutemme on kuitenkin kantaa huolta ikääntyvistä jäsenistämme.

Aivan yksinkertainen maallli toi-

minnallemme voisi olla seuraavanlainen: käydään läpi jäsenluetteloa ja todetaan, ketkä siellä ovat sellaisia, jotka eivät enää pääse joukkoomme. Sen jälkeen keskustellaan toimivien jäsenten kesken asiasta ja todetaan, kenellä olisi mahdollisuus käydä tervehtimässä kodeissa tai laitoksissa olevia jäseniämme. Jaetaan sitten tervehdittävien ryhmä näiden aktiivijäsenten kesken ja annetaan heidän huolekseen ottaa yhteyttä asianomaisiin henkilöihin. Luonnollisesti on kotikäyntien suorittajan ensin selvittävä, haluaako hän osalleen annettu henkilö ottaa vastaan vierailijan.

Uskon, että tällä tavoin voidaan tuot-

taa iloa lukemattomille vanhuksille, yksinäisille tai sairaille. Tällainen yhteydenpito on meidän Herramme opetuksen mukaan juuri sitä, mitä meiltä ennen muuta kysytään. Ja usein käy niin, että tällaiseen palvelutehtävään suostuva saa itse paljon iloa ja siunausta lähimmäiseltään, jota hän käy katsomassa.

Toivotan kaikille teille intoa lähteä mukaan tähän tehtävään, josta myös yhteinen toimintanne saa uutta iloa ja virkistystä.

Karjalan Liiton hengellisen toimikunnan puolesta

Matti Sihvonen
puheenjohtaja

Evakkoja toukokuussa 1940

Sodan johdosta evakkotielle joutuneita, kotinsa menettäneitä sakkolalaisia siirtolaisia kuvattuna Vähky-län koululla Sysmässä 5.5.1940. - yhdessä koulun opettajien kanssa perheineen. Valokuva on edesmenneen Risto Saarikiven albumista ja Suvannon Seudulle sen toimitti Tapio Kuuppo Sysmästä.

Saarikiven isä, opettaja Niilo Saarikivi toimi siirtoväen huollon johtajana.

Hanuri soi kansanmiehen taidolla

Muistelmia sakkolalaisesta Edvard Rämöstä, 18.5.1882. - 8.6.1933.

Kun edesmenneen poikana olen ruvennut muistelemaan omaa aikaani ja nykyihmisten menemisiä, muutokset ovat valtavia - eritoten vapaan harrastusten parissa.

Vuosisadan alkukymmeniltä, joilta muistelmani koostuvat, on ihmeteltävä, kuinka tuota aikaa on riittänyt, ja sen ajan ihmiset ovat jaksaneet. Isäni Edvard Rämö on juuri noita ihmisiä - pienen maatilan omistajana häneltä on riittänyt aikaa erityisesti musiikin harrastuksiin. Hän oli lähipitäjissä tunnettu kaksirivisten harmonikan soiton mestarina ja soitteli häissä ja talkoissa. Nuorisoseura osti hänelle kolmirivisen harmonikan palkkioksi hänen ollessaan vakituinen soittaja seuran iltamissa ym.

Kiviniemen nuorisoseuran sekakuorossa hän oli laulajana kuoron perustamisesta alkaen - johtaen myös mainittua kuoroa.

Eni Leinonen, syntynyt 10.9.1894. Tikasaaren kylässä, on lausunut: Edvard Rämö oli laajalti tunnettu musiikkimiehenä ja kuuluisana hanuristina. Me sakkolalaiset ja monet naapuripitäjälaisetkin, jotka olemme eläneet yli kuusikymmentä vuotta, olemme monet pyörähdelleet hänen soittonsa tahdissa.

Helmi **Uosukainen** on 1970 Suvannon Seudussa lausunut, että Edvard Rämö kaksirivisen haitarin kanssa on soittanut useat häät, talkoot ynnä muut menot. Mutta Edvard Rämö oli tavalisena kansanmiehenä myös sekakuoron johtajana; erikoisesti on jäänyt mieleeni, kun liityin Kiviniemen sekakuoroon Rämön johtaessa sitä. Ensimmäinen laulu, jonka hän opetti, oli "Koti kuusen kartanotta esi-isämme istuttivat".

Hän kansansoittajana taisi myös nuotinlunun. Se oli tarpeen juuri kuoron

ääniharjoitusten takia, jota hän urkuharmoonia käyttäen opetti kotona olevalla urkuharmoonilla.

Mainittakoon tässä sivumennen tapaus, kun Kiviniemen kasarmin soitto-kunnan soitto-oppilaat olivat kiinnostuneita isäni musisoinnista, olivat taas kerran meillä muistaakseeni talvella 1931 - mukana oli myös soitto-oppilas **Onni Laihanen**. Kun meillä oli tuo urkuharmooni, Onni istuutui harmoonin pukille ja soitti pienen valssin pätkän. Isä tokaisi kuuntelemaansa Onnin soittoon: Et sinä ole mikään Muolaan hölmöläinen, sinusta kuullaan vielä. Ja kuultu on Muolaan pitäjältä syntyisin olevaa Onnia - hänestä tuli kuuluisa säveltäjä, aina kuuluisan valssin Ratakoivun alla, ynnä muiden ikivihreitten kappalettien säveltäjä.

Valitettavasti isä ei ollut kuulemassa tätä kuuluisaa pelimannia. Hän soitti Suomenmestaruuden harmonikalla useita kertoja, oli myös pianisti, trumpetisti, saksofonisti ja klarinetin ynnä muidenkin soittopelien taitava käsitelijä.

Rämö oli myös Osuuskassamies, toimien Röykkylän ja Kiviniemen Osuuskassan hallituksen puheenjohtajana saaden Osuuskassa 25-vuotismerkin.

Myös hän osallistui kunnalliseen toimien. Hänet valittiin Sakkolan ensimmäiseen kunnanvaltuustoon. Vaalit pidettiin 4. ja 5. päivänä joulukuuta 1918 Maalaisliiton edustajaksi.

Isänmaallisuus oli myös hänelle tärkeä. Hän kuului Sakkolan subjeluskuntaan ja suojeluskunnan paikallisesikuntaan. Vapaussotaan hän osallistui 1918 Kannaksella koottuun vapaaehtoiseen pataljoonaan, joka osallistui kuuluisaan Venäjän saaren retkeen Viipurin tuntumassa oolevaan Venäjän saareen;

siellä tyhjillään olevaan huvilaan majoittuen ja sieltä käsin tekemiseen taisteluihin, joissa isä jäi punaisten vangiksi. Jatkuviissa kuulusteluissa ja kovienkin käsittelyjen kestäessä hän sairastui kovaan kuumeeseen ja kun hänet keuhkolla toisen sairaan kanssa heitettiin erään ajoneuvon lavalle, hän luuli siellä pressun alla, että ammuttavaksi vievät. Kun ajoneuvot pysähtyivät, he olivat sairaalan edessä. Näin hänen henkensä pelastui, ja hän pääsi kotiin terveenä ja harmonikka soi jälleen.

Häneltä riitti lisäksi aikaa opetustyöhön. Hän oli Viiksanlahden kyläkoulun, ja myöhemmin sen koulun muutettua Valkjärven kylään, käsityönopettajana.

Ihmetellä täytyy tuota vapaaehtoista harrastusten paljoutta. Johtuikohan ennen aikainen kuolema työn ja harrastusten paljoudesta.

Mutta mallia nykyaikaan, kun juostaan vain rahan edestä ja sen perään.

**Väinö Rämö,
Tampere**

Paja

Paja tuo mieleen sepän, ahjon ja alasimen. Korvassa kuuluu pajavasaran kalkutus rautaa vasten ja palkeiden puhina hiilivalkean takana.

Muistojeni paja nökötti tienposkessa Riiskan kylän Kopperoisen mäellä. Pajan haltija oli seppä Kosonen, kutsuttiin vain sepäksi. Ei muuta nimeä tarvittu. Postia lukiessaan kauppias sanoi: Adolf Kosonen. Seppä lienee nuorena miehenä tullut jostakin Parikkalan puolesta. Avioitui Emiliansa kanssa Riiskassa ja tuli kaksi perillistä: Erkki ja Aune. Leikkikumppaneitani kumpikin. Pakkasella istuttiin uunin päällä ja jätettiin naurista. Asuttiin naapureina.

Seppä oli kylälle ihan välttämätön. Kengitti hevoset, raudoitti reet ja kärnynyörät, piittäti sirpit ja takoi viljaviikatteet. Heinän kaatoon käytettiin peltiviikatteita, itävaltalainen oli paras. Vuolinveitsi ja luiska kuuluivat niittäjän varusteisiin. Vuolinveitsi tahkottiin viilasta ja luiska (kovasin) ostettiin kaupasta.

Kesäiseen aikaan seppä aloitti työnsä aikaisin, siinä neljän-viiden maisa. Kalastajat lähtivät pyydyksilleen samoihin aikoihin. Ja heidän niittäjät tekemään luokoa. Kasteen aikana katkesi heinä paremmin. Jussikkoheinä ei katkennut enää kuivuttuaan. Kumarti vaan viikatteen edessä.

Kesäiseen aikaan olin usein pajalla paljepoikana. Pitkä riuku oli kiinnitetty ketjulla kattoon. Lyhyempi pää palkeen kanteen. Kun varren pitemmästä päästä painoi, niin kansi nousi ja laskeutui alla olevien painojen alla. Is-tuin pölkylä ja seurasin sepän merkejä: "paahan poika paarua" tarkoitti,

että piti lietsoa voimallisesti. Seppä oli lisännyt hiiliä ahjoon.

Pajalla kuulin lukuisia tarinoita. Miehet odottivat vuoroaan ja tarinoivat. Tuolloin tarinataide oli vielä voimissaan. Siinä kuulin hevoset, kilpa-ajot, rahdinteot ja naisjutut. Opin sellaisiakin sanoja, joita ei pikkupojan olisi pitänyt osata.

Seppä maksoi lietsomisesta 50 pen-niä tunnilta. Tai antoi limunaadipullon, joita pajalla oli myynnissä. Tienestit laitoin pieneen leukakukkaroon, jota pidin puseroni rintataskussa. Kerran menin Paussun kaivolta, tien toiselta puolen, nostamaan vettä ja kukkaro solahti rintataskusta kaivoon. Oli melkoinen urakka saada kukkaro sieltä pois. Kaivo oli kivipuitteinen ja parikymmentä metriä syvä, nostolaite sellainen kammesta kierrettävä.

Pajan edessä oli avoin kengityskatos. Se oli lähiseudun nuorien iltainen kokoontumispaikka. Siihen ei satanut. Heitettiin rahaa tikun juureen ja sitten "höpsytettiin". Lähimmäksi tikkua saanut höpsytti rahoja kourassaan, valitsi kruunun tai klaavan ja heitti rahat ilmaan. Korjasi oikeinpäin olevat rahat taskuunsa. Sellaiset 5- ja 10-penniset olivat rahojen arvot. Harvoin meillä oli markalla heittää. Se olisi ollut melkein uhkapeliä.

Oli meillä omatekoiset kortitkin, joilla pelattiin tyttötkiä, kolmesta poikasta. Syyskesällä käytiin pähkenikkörin-

teellä, lähellä Tarhoinmäkeä, keräämässä kypsyviä pähkinöitä. Kun tulitiin illansuussa pajalle, alkoivat tytöt kättää pähkinöitä pulloittavista tas-kuistamme.

Erään kerran meillä oli taskussa kyykäärme, jolta olimme ottaneet myrkyhampaat pois. Ne otettiin iskettämällä nenäliinaan tai muuhun vaatteeseen ja sitten kiskaistiin. Kun tytöt sitten tahtoivat pähkinöitä, sanottiin: "ota taskusta". Kirkaisu oli karmea, kun käsi osui kylmään kyyntä pintaan.

Seppä lii muhkea mies: kookas ja punakka, sellainen vehnänen. Työnsään taitava. Rauta nöyrytyi hänen tah-tonsaa mukaan, työkaluista tuli kestäviä ja teräviä sepän käsissä. Tuolloin ei vielä ollut hitsausvälineitä. Rauta liittyi rautaan kuumentamalla ahjossa ja liitoksesta tuli luja. Sen piti olla luja, kun rautavanne laitettiin puisen kärnynyörän päälle ilman mitään niitettä ja se pysyi siinä vuodesta toiseen.

Nyt ei ole kylissä enää seppiä, suutareita ja räätäleitä. Jos on, niin perin harvoin. Ei kuulu kilkatus pajasta. Ei ole talojen tuvan orsilla kuivumassa tarvepuita: lautoja, reenjalaksia tai kirveenvarsia. Eivät kokoonnu enää tarinamiehet kertomaan juttujaan. Telkkarin ruutu on ainoa, mikä elää. Jos joku yrittää kertoa kokemaansa, sanotaan: "ole ukko hiljaa, me ei kuulla mitään".

Harmittaa oikein, kun käsillä tekeminen on häipynyt ja suullinen ilmaisu häipynyt muutamaa ontoon lauseeseen. Menetämme koko ajan jotain korvaamatonta emmekä itse sitä edes huomaa.

Topi Aava

SEURAAVA SUVANNON SEUTU ILMESTYY

juhannuksen vaiheilla.

Lehteen tarkoitettu aineisto toimitukseen viimeistään toukokuun 27.

päivään mennessä osoitteella Rautasemantie 375, 37550 Moisio.

Nyt kynä käteen ja kesä mieleen!

Kertokaa muillekin juhannustunnelmat, kesäiset työt, ruokaisat reseptit - ja tietysti tämänhetken mietteet, uutiset ja tapahtumat.

Piirakoista heräsivät muistot

Kevään auringon valossa voimme muistella vaikka joulun aikoja, jotka tänä menneenä talvena olivatkin kovien pakkasten kourissa.

Kohdallani pyhien vietto katkesi sairalamatkaan. Siinä vain osastolla kuuntelimme paukkeita ja valoraketien räiskettä, kun vuosi vaihtui. Petikaverini viereisellä sängyllä oli rouva Kylmäkoskelta, myöhemmin muuttanut Toijalaan. Kun sain omaisiltani tuliaisiksi karjalanpiirakoita, toki annoin hänellekin maistiaisia. Kyllähän nämäkin ovat hyviä, mutta parhaat piirakat ovat pyöreitä, joissa täytteenä on perunaa. Nehän ovatkin kakkaroista, sanoin.

Ihmettelin, tietäen hänen syntyperänsä, näiden herkkujen valmistajaksi. Elinahan niitä leipoi. Mikäs oli Elinan sukunimi? - Nuora. Mistä kotoisin? - Sakkolasta.

Nyt ymmärrän. Sakkola oli meille pyhäjärveläisille naapuri- ja rajapitäjä. Niillä seuduillahan nämä perunakakkarat olivat kuin perinneruoka lauantaisin.

Lämpöisin ajatuksin hän muisteli Elina Nuoraa, nyt jo edesmennyttä. Kuinka hän valmisti perheelleen näitä karjalaisia herkkuja. Ja aina riitti lämpimäisiä naapurillekin.

Vaikka kauaksi olivat jääneet kotoiset kunnaat, tulihan matkaan ihmisläheisyys, lähimmäisen huomaaminen ja ennen kaikkea karjalainen vieraanvairaus.

Annoin ajatukseni kulkea menneisyyteen, Sakkolaan, josta meidän mummomme äiti oli kotoisin. Muistan lapsuudestani, kun vanhempamme kävivät siellä pidoissa sukulaistaloissa. En muista, että kostissa olisi käyty, mutta usein kirkkomatka suuntautui Sakkolan kirkkoon, joka oli lähempänä kuin oman pitäjän kirkko. Kotimatalla kyläilimme Kurikkalan taloissa, josta on jo omakohtaisia muistoja.

Nykymatkallamme Karjalaan olemme laskeneet kukkia kirkon portaitten muistopaadelle.

Myös Lapinlahdessa meillä oli sukulaisia. Heidän käydessään luonamme kylässä kuuntelivat he kasetilta omatekoista lauluamme kotikylästäme Noitermaasta. Teepäs laulu Suvannosta! Koetin koota kuulemaani ja näkemääni sanoiksi. Siskoni lauloi sen kasetille.

Vuosia sitten on nämä sanat julkaistu Suvannon Seudussa. Hän, joka innolla toivoi tätä laulua, on jo laskenut matkasauvansa. Mutta monet hänen muistelmansa elävät. Kiinnostavalla tavalla hän muisteli kotiseutuaan Sakkolaa, lähemmin Lapinlahden kylä, joka luonnonkauniina sivelä rantamaisemaa.

Hyvää kesää sakkolalaisille toivottaa

Alma-Riitta Rastas,
Nokian pyhäjärveläinen

Uunissa haudutettu kaali

Kaalista koverretaan kanta pois. Kaali laitetaan miedosti suolatun veteen kiehumaan vähäksi aikaa. Sitten kaali nostetaan vedestä ja laitetaan mieluummin korkeareunaiseen ruokkuun tai vuokaan. Kantakuoppaan laitetaan voita, minkä siihen mahtuu. Kaali haudutetaan uunissa kypsäksi.

- Muistan, kun talvisodan jälkeen menimme Karjalaan syksykesällä. Silloinhan oli suuri puute ruoka-aineista. Venäläiset olivat laittaneet Luprankin maille kaalia ja perunaa kasvamaan.

-Olin silloin toisellakymmenellä oleva tyttö, ja muistan, kun vanhemmat emäntäihmiset laitoivat silloin usein kaalia juuri yllämainitulla tavalla. Ja hyvää se oli, ja kaali oli suurista apu ruokatalouteen, muistele ohjeen laittanut Taimi Finni.

Tilaa oma
Suvannon Seutu

Vilakkalan koululaiset koolle

Vilakkalan kansakoululaiset Sakkolasta ovat tässä kuvattuna vuonna 1934. Kuvan julkaistavaksi lähettänyt Sirkka Sirén, os. Repo, toivoo, että koululaiset kokoontuisivat yhteen - Sirkka Sirén pyytää yhteydenottoja puh. 934 - 5315043 tai osoitteella Otavalantie 9, 35990 Kolho.

Eturivissä ovat vasemmalta Esteri Viskari, Kerttu Kuuppo, Veera Makkara ja takarivissä Sirkka Repo, Eemil Kiiskilä, Emmi Meskanen, Aarne Hinkkanen, Aaro Nalli, Irma Viskari ja Vieno Repo. Opettajat ovat Anni ja Veikko Lehtonen.

Karjalan Liitto järjestää kesämatkoja

Karjalan Liitto järjestää tahollaan kesäisiä matkoja Karjalaan.

Inkeri ja Setumaa - perinteitä ja nykypäivää - on kohteena reissulla 3.-7.7. Katoavia Karjalan maisemia, lähies-

toriaa ja nykypäivää on otsikkona matkalla Sortavalaan-Suojärvelle-Säämäjärvelle-Salmiin 17.-21.7.1996.

Bysantin perinteeseen, ortodoksisen kulttuurin keskuksiin, tutustutaan matkalla Moskovaan, Novgorodiin ja Tve-

rin Karjalaan 1.-7.8.

Matkoille ilmoittaudutaan suoraan Matkatoimisto Finnsov, p. 90 - 694 2511 Leena Lajunen. Matkoista tietoa antaa Karjalan Liitossa järjestösihteerin Helena Valta, p. 90 - 757 3496.

**SAKKOLAN PITÄJÄJUHLAT
PUNKALAITUMELLA 4.8.1996.
LÄMPIMÄSTI TERVETULO!**

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankkien konttoreista Kuljussa ja Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös:

Eino Kuisma, Punkalaidun puh. (921) 767 4346

sekä Lempäälässä

Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Loponen ja Aaro Viskari

Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 931-3784 410

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa.

Postilähetuksista peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA
Mantereentie 199, 37500 Lempäälä
Puh. 931-373 9541

PITO-KALAASI KY

Juhla- ja merkkipäiväpalvelu

Aila ja Kati Heikkilä

Puh. 931-343 3902, 931-266 2002

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!

JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

Saarenkärjenk. 1 B, 33300 Tampere

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

Puh. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435

Autopuh. 949-239 535

**TOIMIVIA METALLIOVIA YM. RAKENTEITA
ALUMIINISIA OVIA JA IKKUNOITA**

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

**TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆
*Seuraava lehti
ilmestyy
juhannuksen aikaan.*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti

Ilmestyy vuonna 1996 8 kertaa

Tilaushinta

80 mk/vuosikerta

Ilmoitushinnat

1 mk palstamillimetri (+alv 22%)

Toimituksen konttori ja osoite

Rautasema, 37550 Moisio

Puhelin (931) 374 8448 ilt.

Postisiirtotili

TA 359 751

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä

Tilinumero 522803-211955

Vastaava toimittaja

Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta

Esko Kallonen

Eero Koppanen

Ritva Koski

Juha Kuisma

Hannu Paukku